

Elinkustannustutkimus 1990

Ennakkotietoja suomalaisten kulutuksesta II

4.10.1991

1. Kulutusmenot ja -määrät

Seuraavassa tarkastellaan kotitalouksien kulutusmenoja ja -määriä vuonna 1990 ja näiden muutoksia vuodesta 1985 kulutusryhmittäin. Huomautetaan, että vaate- ja jalkineryhmää lukuunottamatta ryhmistä puuttuu vielä tutkimuksen tässä vaiheessa tiettyjä kulutuseriä (ks. tarkemmin luku 4).

Elintarvikkeet, juomat sekä ravintola- ja kahvilaruoat ja -juomat

Elinkustannustutkimuksen ennakkotietojen mukaan keski-vertokotitaloudelta meni elintarvikkeisiin 18 290 ja juomiin 2 560 markkaa vuonna 1990. Lisäksi kului runsaat 2900 markkaa ravintola- ja kahvilaruokiin ja -juomiin.¹ Yhteensä nämä tekevät noin 23 760 markkaa. Kotitalouksien elintarvikke yms. menot olivat siten keskimäärin 1980 markkaa kuukaudessa vuonna 1990. Henkeä kohti laskettuna ne olivat 10 020 markkaa vuodessa ja 840 markkaa kuukaudessa.

Taulukoissa 1 ja 2 on esitetty elintarvikkeiden, juomien jne. kulutusmenot kotitalouden koon ja suuralueen mukaan.

Esimerkiksi kahden hengen taloudessa elintarvikkeisiin, juomiin yms. kului 1 900 ja nelihenkisessä 3 020 markkaa kuukaudessa vuonna 1990.

Vuonna 1985 elintarvikkeisiin käytettiin 15 080, juomiin 1 470 sekä ravintola- ja kahvilatuotteisiin 2 040 markkaa. Yhteensä näihin käytettiin siten 18 580 markkaa kotitaloutta kohti ja 7 870 markkaa henkeä kohti. Kasvua on näin viidessä vuodessa tapahtunut 28 prosenttia kotitaloutta kohti. Henkeä kohti lisäystä on 27 prosenttia. Elintarvikemenot ovat nousseet 21 ja juomamenot 75 prosenttia. Ravintoloissa ja kahviloissa käytettiin viime vuonna 43 prosenttia enemmän rahaa kuin vuonna 1985.

Kuluttajahintaindeksillä mitattuna elintarvikkeiden hintojen keskimääräinen nousu vuodesta 1985 vuoteen 1990 on ollut 16 prosenttia, juomien 35 prosenttia sekä ravintola- ja kahvilaruokien ja -juomien 41 prosenttia. Siten vain juomien kulutusmenot ovat näistä kasvaneet selvästi reaalisesti.

¹ Näihin ei sisälly työpaikkaruokailu eivätkä muut maksulliset ateriat. Kyseiset tiedot saadaan myöhemmin.

Taulukko 1. Elintarvike-, juoma- yms. menot kotitaloutta kohti kotitalouden koon mukaan vuonna 1990, mk

	Kaikki koti- taloudet	1 henkilö	2 henkeä	3 henkeä	4 henkeä	5 henkeä	6+ henkeä
Elintarvikkeet, juomat sekä ravintola- ja kahvilaruoat ja -juomat	23 755	12 092	22 848	29 606	36 242	39 447	45 894
Elintarvikkeet	18 290	8 907	17 186	22 830	28 249	32 590	40 198
Leipä- ja viljatuotteet	3 052	1 650	2 885	3 665	4 521	5 399	6 478
Liha	4 581	2 050	4 347	6 080	7 158	7 842	9 503
Kala	684	418	774	786	859	891	886
Maito- ja maitovalmisteet	2 075	892	1 864	2 637	3 306	4 058	5 907
Juusto	1 018	462	963	1 317	1 669	1 747	1 665
Munat	261	117	263	317	396	453	629
Rasvat ja öljyt	835	416	821	1 001	1 222	1 514	1 897
Hedelmät ja marjat sekä hedelmä- ja marjavalmisteet ja -ruokavalmisteet ..	1 580	780	1 445	1 918	2 505	2 993	3 430
Kasvikset kasvisvalmisteet ja kasvis-ruokavalmisteet	1 143	588	1 150	1 432	1 654	1 822	2 116
Perunat ja perunatuotteet	334	150	304	416	550	611	825
Muut elintarvikkeet	2 727	1 383	2 370	3 262	4 409	5 260	6 862
Juomat	2 561	1 225	2 652	3 386	3 973	3 583	2 611
Alkoholittomat juomat	460	201	413	612	771	849	808
Alkoholijuomat	2 101	1 024	2 239	2 774	3 201	2 734	1 803
Ruoat ja juomat ravintoloissa ja kahviloissa	2 904	1 961	3 010	3 390	4 020	3 274	3 085
Ruoat ravintoloissa ja kahviloissa ...	1 696	992	1 683	2 108	2 598	2 090	2 075
Juomat ravintoloissa ja kahviloissa ..	1 208	969	1 326	1 282	1 422	1 184	1 009

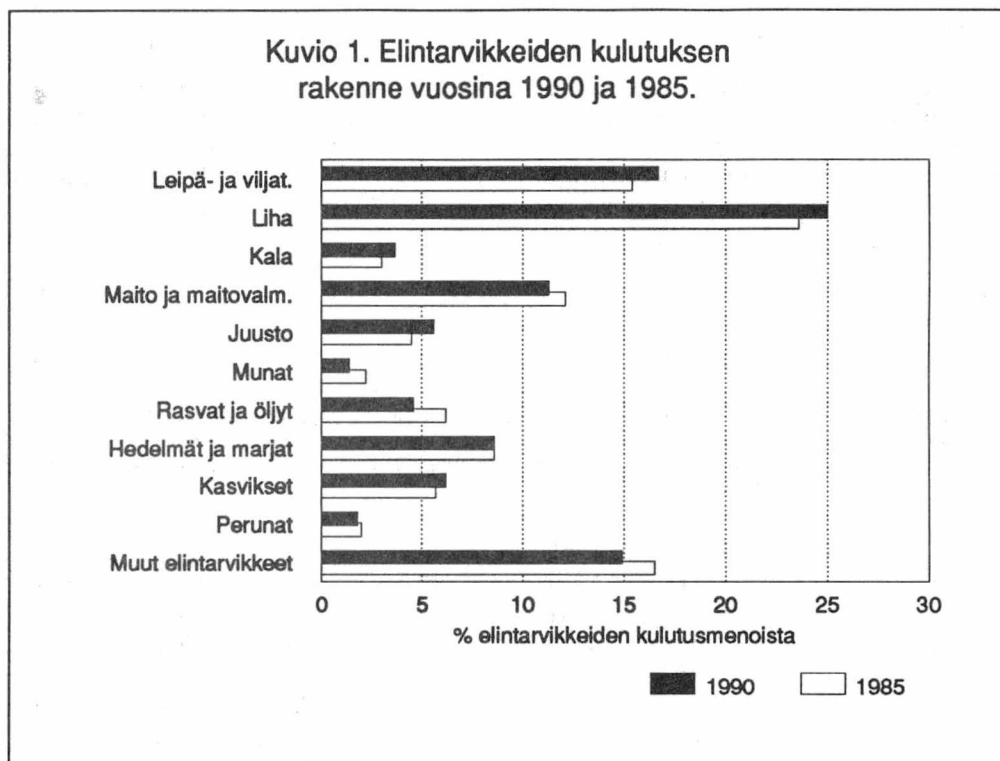
Elintarvikkeiden kulutusmenojen jakautuminen (ks. kuvio 1) osoittaa, että maitoon ja maitovalmisteisiin, muniin sekä rasvoihin ja öljyihin käytettiin viime vuonna suhteellisesti vähemmän rahaa kuin puoli vuosikymmentä sitten. Myös perunoiden kulutusmeno-osuus elintarvikemenoista on pienentynyt. Sen sijaan leipä- ja viljatuotteiden, lihan, kalan, juuston sekä kasvien kulutusmenot ovat suhteellisesti kasvaneet vuodesta 1985.

Nimellisesti ovat elintarvikkeista keskimääräistä selvästi enemmän nousseet esimerkiksi savustetun tai grillatun sianlihan, kalan, juuston ja makeisten kulutusmenot. Myös leipä- ja viljatuotteiden sekä kasvien kulutusmenot näyttävät lisääntyneen merkittävästi. Eniten rahaa käytettiin lihaan sekä leipä- ja viljatuotteisiin: edelliseen noin 4 580, jälkimmäisiin 3 050 markkaa vuodessa.

Taulukko 2. Elintarvike-, juoma- yms. menot kotitaloutta kohti suuralueittain vuonna 1990, mk

	Koko maa	Pääkaupunki- seutu	Muu Etelä-Suomi	Väli- Suomi	Pohjois- Suomi
Elintarvikkeet, juomat sekä ravintola- ja kahvilaruoat ja -juomat	23 755	24 388	23 722	22 717	25 128
Elintarvikkeet	18 290	17 212	18 128	18 430	20 434
Leipä- ja viljatuotteet	3 052	2 833	3 053	3 134	3 237
Liha	4 581	4 135	4 636	4 600	5 084
Kala	684	746	672	663	674
Maito- ja maitovalmisteet	2 075	1 516	2 046	2 339	2 550
Juusto	1 018	1 141	1 048	859	1 046
Munat	261	207	264	279	305
Rasvat ja öljyt	835	608	814	1 002	932
Hedelmät ja marjat sekä hedelmä- ja marjavalmisteet ja -ruokavalmisteet ..	1 580	1 600	1 532	1 547	1 807
Kasvikset kasvisvalmisteet ja kasvis-ruokavalmisteet	1 143	1 309	1 177	1 015	1 018
Perunat ja perunatuotteet	334	343	346	307	338
Muut elintarvikkeet	2 727	2 774	2 541	2 688	3 443
Juomat	2 561	3 229	2 612	2 013	2 454
Alkoholittomat juomat	460	484	471	411	485
Alkoholijuomat	2 101	2 745	2 141	1 602	1 969
Ruoat ja juomat ravintoloissa ja kahviloissa	2 904	3 948	2 982	2 274	2 240
Ruoat ravintoloissa ja kahviloissa ...	1 696	2 157	1 767	1 375	1 355
Juomat ravintoloissa ja kahviloissa ..	1 208	1 790	1 215	898	886

Kuvio 1. Elintarvikkeiden kulutuksen rakenne vuosina 1990 ja 1985.

Selvässä laskussa ovat maidon, munien, rasvojen ja öljyjen, marjojen, perunoiden, sokerin sekä kahvin kulutusmenot. Näihin käytetyt nimelliset markkamäärät pienenevät (kahvin osalta kolmanneksen, mikä johtuu sekä kulutetun määrän että hinnan laskusta).

Juomiin käytettiin vuonna 1990 ennakkotietojen mukaan siis yli kaksi kolmannesta enemmän rahaa kuin vuonna 1985. Varsinkin alkoholimenot kasvoivat rajusti: keski- ja A-oluen osalta yli kaksinkertaisiksi, mietojen viinien peräti 153 prosenttia. On kuitenkin muistettava, että tutkimukset ovat perinteisesti tuottaneet alkoholijuomien kulutuksesta liian alhaisia menotietoja. Tällä kertaa tiedot lienevät lähempänä todellisuutta kuin aikaisemmin.

Myös ravintoloissa ja kahviloissa nautittujen ruokien ja juomien kulutusmenot ovat lisääntyneet merkittävästi vuodesta 1985. Erityisesti on mainittava oluen kulutuksen 81 prosentin kasvu.

Viidessä vuodessa on elintarvikkeiden kulutus muuttunut myös määrällisesti: Esimerkiksi maitoa kulutettiin vuonna 1985 163,3 litraa henkeä kohti, kun kulutus vuonna 1990 oli vain 143,1 litraa. Maidon käytöstä on vähin erin siirrytty juuston käyttöön; tämän kulutus on lisääntynyt 8,3:sta 9,8 kg:aan. Voin ja "voimariinin" kulutus on laskenut 8,7:stä 5,5 kg:aan henkeä kohti. Vastaavasti margariinin kulutus on noussut 5,0 kilosta 6,0:aan.

Muista selvistä muutoksista mainittakoon, että perunoiden kulutus on vähentynyt 39,0 kg:aan oltuaan viisi vuotta sitten 49,2 kiloa vuodessa henkeä kohti. Samoin munien kulutus on laskenut 9,6:sta 7,3 kiloon sekä jauhojen ja ryynien 27,0:sta 22,7 kiloon. Sokeria käytettiin puoli vuosikymmentä sitten 16,3 kg, viime vuonna vain 12,8 kiloa. Vuonna 1990 kahvia juotiin myös aiempaa vähemmän; sen kulutus on laskenut 8,6:sta 7,8 kiloon henkeä kohti.

Juomista keskioluen kulutus on noussut 11,1 litrasta 17,3 litraan vuodessa henkeä kohti.

Vaatteet ja jalkineet

Ennakkotietojen mukaan vaatteisiin ja jalkineisiin käytettiin 6 940 markkaa kotitaloutta kohti (noin 2 930 mk henkeä kohti) vuonna 1990 (ks. taulukot 3 ja 4). Vuonna 1985 nämä menot olivat 5 060 markkaa, joten ne ovat kasvaneet 37 prosenttia. Samaan aikaan vaatteiden ja jalkineiden hinnat ovat nousseet 18 prosenttia.

Selvästi keskimääräistä enemmän on tässä ryhmässä lisääntynyt lenkkittosujen kulutus, 88 prosenttia. Niiden kulutusmeno-osuus on tosin pienehkö. Eniten käytettiin rahaa päällysvaatteisiin (yli 4 580 mk); niiden kulutusmenot kasvoivat viidessä vuodessa lähes puolella.

Taulukko 3. Vaate- ja jalkinemenot kotitaloutta kohti kotitalouden koon mukaan vuonna 1990, mk

	Kaikki kotitaloudet	1 henkilö	2 henkeä	3 henkeä	4 henkeä	5 henkeä	6+ henkeä
Vaatteet ja jalkineet	6 940	3 363	6 160	9 013	11 516	11 998	13 038
Vaatteet ja niiden korjaus	5 813	2 800	5 210	7 622	9 614	9 871	10 464
Päällysvaatteet	4 584	2 254	4 105	5 987	7 627	7 512	8 104
Alusvaatteet	587	240	522	804	995	1 082	1 150
Vauvanvaatteet	47	0	18	176	50	72	147
Sekalaiset asusteet	271	122	222	311	516	582	501
Kankaat ja langat	292	144	317	304	410	604	514
Vaatteiden valmistus ja korjaus	32	41	27	39	16	19	49
Jalkineet ja niiden korjaus	1 120	563	937	1 391	1 885	2 127	2 574
Jalkineet	1 091	537	913	1 347	1 849	2 110	2 563
Jalkineiden korjaus ja tarvikkeet	29	26	24	44	35	17	11
Vaatteiden ja jalkineiden vuokraus	7	0	14	0	16	0	0

Taulukko 4. Vaate- ja jalkinemenot kotitaloutta kohti suuralueittain vuonna 1990, mk

	Koko maa	Pääkaupunki-seutu	Muu Etelä-Suomi	Väli-Suomi	Pohjois-Suomi
Vaatteet ja jalkineet	6 940	7 898	6 652	6 366	7 691
Vaatteet ja niiden korjaus	5 813	6 649	5 570	5 332	6 392
Päällysvaatteet	4 584	5 312	4 444	4 105	4 951
Alusvaatteet	587	663	547	577	634
Vauvanvaatteet	47	53	52	29	56
Sekalaiset asusteet	271	301	245	241	387
Kankaat ja langat	292	264	253	361	335
Vaatteiden valmistus ja korjaus	32	56	28	19	30
Jalkineet ja niiden korjaus	1 120	1 219	1 082	1 031	1 298
Jalkineet	1 091	1 158	1 060	1 012	1 276
Jalkineiden korjaus ja tarvikkeet	29	61	22	19	23
Vaatteiden ja jalkineiden vuokraus	7	30	0	2	1

Kotitalouskalusto, -tarvikkeet ja -palvelut

Kotitaloustarvikkeita yms. hankittiin ennakkotietojen perusteella vuonna 1990 runsaasti enemmän kuin viisi vuotta aikaisemmin. Kulutusmenot kotitaloustekstiileihin yms. ja niiden korjauttamiseen ovat kasvaneet yli kaksinkertaisiksi. Mattoihin käytettiin rahaa kaksi kolmannesta enemmän kuin vuonna 1985. Saman verran ovat kohonneet kasvi-,

multa- ja lannoitemenot, mikä johtunee etupäässä kyseisten tuotteiden markkinoiden (saatavuuden) kehittymisestä.

Kotitaloustarvikkeiden kulutusmenojen kasvu ylittää selvästi niiden hintojen nousun (22 %). (Ks. taulukot 5 ja 6.)

Taulukko 5. Kotitaloustarvike- yms. menot kotitaloutta kohti kotitalouden koon mukaan vuonna 1990, mk

	Kaikki kotitaloudet	1 henkilö	2 henkeä	3 henkeä	4 henkeä	5 henkeä	6+ henkeä
Matot	314	199	315	502	359	322	284
Kotitaloustekstiilit	704	336	701	899	1 103	1 090	1 134
Ruokatalouden astiat	272	115	269	369	401	526	422
Ruokatalouden välineet	70	26	77	82	105	113	199
Kotitalouden työkalut ja käyttöesineet ...	184	57	171	258	291	435	402
Muu kotitalousvälineistö	158	59	166	183	250	343	287
Puhdistus-, pesu- ja kiillotusaineet ja -tarvikkeet	344	142	306	460	592	614	724
Paperiset ja muoviset kertakulutustavarat	275	121	261	342	453	479	571
Muut kertakulutustavarat	172	79	188	193	259	303	266
Kasvit mullat ja lannoitteet	612	235	768	685	943	687	950

Taulukko 6. Kotitaloustarvike- yms. menot kotitaloutta kohti suuralueittain vuonna 1990, mk

	Koko maa	Pääkaupunki-seutu	Muu Etelä-Suomi	Väli-Suomi	Pohjois-Suomi
Matot	314	361	320	253	352
Kotitaloustekstiilit	704	753	690	656	783
Ruokatalouden astiat	272	335	250	262	267
Ruokatalouden välineet	70	85	67	65	63
Kotitalouden työkalut ja käyttöesineet ...	184	200	194	170	154
Muu kotitalousvälineistö	158	173	160	130	189
Puhdistus-, pesu- ja kiillotusaineet ja -tarvikkeet	344	316	342	339	410
Paperiset ja muoviset kertakulutustavarat	275	269	271	263	320
Muut kertakulutustavarat	172	180	163	148	247
Kasvit mullat ja lannoitteet	612	544	665	612	528

Sairausten- ja terveydenhoito

Ennakkotietojen mukaan lääkkeiden ja farmaseuttisten tuotteiden kulutusmenot ovat nousseet 65 prosenttia viidessä vuodessa. Suunnilleen saman verran enemmän on maksettu myös sellaisesta tutkimuksesta ja hoidosta, jota sairausvakuutus ei korvaa. Vuodesta 1985 vuoteen 1990 on sairausten- ja terveydenhoito kallistunut kuluttajahintaindeksin perusteella keskimäärin 50 prosenttia.

Edellisistä poiketen esimerkiksi yksityisten hammaslääkärien palkkiomenot ovat nimellisesti vähentyneet. (Ks. taulukot 7 ja 8.)

Liikenne, tietoliikenne ja matkailu

Liikenne- yms. menojen osalta on erityisesti pantava merkille matkailumenojen kasvu jopa yli kaksinkertaisiksi vuodesta 1985. Kuten taulukoista 9 ja 10 ilmenee, ulkomaanmatkoihin (matkalippuihin ja valuutan vaihtoon) käytettiin vuonna 1990 peräti 3 510 markkaa kotitaloutta kohti. Se merkitsee 130 prosentin nousua aikaisemmasta, kun liikenteen hintojen nousu keskimäärin on ollut vain 24 prosenttia. Lisäksi kulutettiin lähes kaksi kertaa enemmän valmis- matkoihin ulkomaille (yli 2 050 mk).

Toisaalta on myös huomattava auton ja muiden kulkuvälineiden huolto- ja korjauskustannusten suurehko kasvu (41 %). Samalla poltto- ja voiteluainemenotkin (mm. bensiiniosat) ovat lisääntyneet 47 prosentilla yli 3 890 markkaan vuodessa kotitaloutta kohti (hinnat ovat nousseet vain 8 %, bensiiniin 7 %).

Taulukko 7. Sairausten- ja terveydenhoitomenot kotitaloutta kohti kotitalouden koon mukaan vuonna 1990, mk

	Kaikki kotitaloudet	1 henkilö	2 henkeä	3 henkeä	4 henkeä	5 henkeä	6+ henkeä
Lääkkeet ja farmaseuttiset tuotteet	964	738	1 108	1 127	964	887	1 257
Yksityisten hammaslääkärien palkkiot	527	296	611	629	624	790	679
Tutkimus ja hoito, jota sairausvakuutus ei korvaa	115	93	139	93	121	165	114
Poliklinikamaksut	176	103	208	190	235	206	205

Taulukko 8. Sairausten- ja terveydenhoitomenot kotitaloutta kohti suuralueittain vuonna 1990, mk

	Koko maa	Pääkaupunki-seutu	Muu Etelä-Suomi	Väli-Suomi	Pohjois-Suomi
Lääkkeet ja farmaseuttiset tuotteet	964	1 017	941	990	905
Yksityisten hammaslääkärien palkkiot	527	767	565	357	349
Tutkimus ja hoito, jota sairausvakuutus ei korvaa	115	99	124	101	143
Poliklinikamaksut	176	126	148	259	183

Taulukko 9. Liikenne- yms. menot kotitaloutta kohti kotitalouden koon mukaan vuonna 1990, mk

	Kaikki kotitaloudet	1 henkilö	2 henkeä	3 henkeä	4 henkeä	5 henkeä	6+ henkeä
Auton ym. huolto- ja korjauskustannukset	1 758	467	1 826	2 697	2 642	2 558	5 516
Poltto- ja voiteluaineet	3 894	1 195	3 886	5 401	6 465	7 118	7 910
Juna-, linja- auto- ja raitiovaunumatkat kotimaassa	1 011	960	958	1 143	1 080	912	1 384
Taksimatkat kotimaassa	213	227	247	195	168	152	100
Ulkomaanmatkat (matkaliput ja valuutta)	3 511	1 754	3 931	3 980	5 274	4 918	4 434
Puhelinmaksut	1 453	1 139	1 452	1 636	1 707	1 860	2 154
Kotimaan matkailu	621	362	664	668	832	1 137	843
Ulkomaan valmismatkat	2 053	938	2 258	2 546	2 893	3 247	3 464

Taulukko 10. Liikenne- yms. menot kotitaloutta kohti suuralueittain vuonna 1990, mk

	Koko maa	Pääkaupunki-seutu	Muu Etelä-Suomi	Väli-Suomi	Pohjois-Suomi
Auton ym. huolto- ja korjauskustannukset	1 758	1 486	1 664	1 837	2 404
Poltto- ja voiteluaineet	3 894	2 794	3 968	4 090	5 045
Juna-, linja- auto- ja raitiovaunumatkat kotimaassa	1 011	1 783	939	688	692
Taksimatkat kotimaassa	213	401	169	177	147
Ulkomaanmatkat (matkaliput ja valuutta)	3 511	6 181	3 469	2 004	2 494
Puhelinmaksut	1 453	1 392	1 411	1 517	1 576
Kotimaan matkailu	621	608	634	519	823
Ulkomaan valmismatkat	2 053	2 982	2 010	1 522	1 820

Virkistys, kulttuuri ja vapaa-aika

Virkistys- yms. menojen kehityksessä näkyy selvästi kotitalouksien lisääntynyt panostus vapaa-aikaan: lähes kautta linjan kasvuprosentit ylittävät "virkistysyödykkeiden" hintojen nousun (27 %). Esimerkiksi filmeihin, kasetteihin ja äänilevyihin käytettiin vuonna 1990 ennakkotietojen mukaan 71 prosenttia enemmän rahaa kuin viisi vuotta aikaisemmin. Melkein yhtä paljon ovat kasvaneet leikkikalu-, peli- ja askartelutarvikemenot. Teatterissa, oopperassa ja konserteissa viihdyttiin yli 60 prosenttia suuremmalla rahasummalla kuin vuonna 1985¹⁾.

Erityisen paljon on kuitenkin lisätty menoja urheilukilpailuihin ja raveihin (116 %). Rahapeleistä veikkaukseen, lottoon, jokeriin ja V5:een pantiin rahaa kaksi kertaa niin paljon kuin puoli vuosikymmentä sitten. Lisäksi vapaa-ajanvälineiden vuokramenot ovat kasvaneet 87 prosenttia.

Ennakkotietojen perusteella sanoma- ja aikakauslehtiä tilattiin tai ostettiin noin 1 730 markan edestä vuonna 1990. Kasvua aikaisempaan on 51 prosenttia (sanomalehdillä 59 %). (Ks. taulukot 11 ja 12.)

Taulukko 11. Virkistys- yms. menot kotitaloutta kohti kotitalouden koon mukaan vuonna 1990, mk

	Kaikki kotitaloudet	1 henkilö	2 henkeä	3 henkeä	4 henkeä	5 henkeä	6+ henkeä
Filmit, kasetit ja äänilevyt	366	166	317	467	591	816	708
Leikkikalut, pelit ja askartelutarvikkeet ...	382	55	119	574	1028	1383	836
Teatterit, oopperat ja konsertit ¹⁾	123	90	126	130	151	202	152
Elokuvat ja elokuvakerhot	73	38	64	89	135	102	75
Urheilukilpailut ja ravit	80	22	58	109	206	96	147
Tanssit, diskot ja iltamat	128	71	109	160	213	213	209
Rahapelit	742	353	854	982	999	981	712
Vapaa- ajanvälineiden vuokra	253	86	219	281	485	618	579
Harrastuksiin liittyvät leirit	178	72	96	210	425	353	652
Valokuvaaja, kehitys ja kopiointi	248	69	225	321	491	447	561
Sanoma- ja aikakauslehdet	1 729	1 153	1 800	1 952	2 263	2 335	2 515
Kirjoitus- ja piirustustarvikkeet	187	100	134	195	327	485	577

+

Taulukko 12. Virkistys- yms. menot kotitaloutta kohti suuralueittain vuonna 1990, mk

	Koko maa	Pääkaupunki-seutu	Muu Etelä-Suomi	Väli-Suomi	Pohjois-Suomi
Filmit, kasetit ja äänilevyt	366	495	329	310	414
Leikkikalut, pelit ja askartelutarvikkeet ...	382	430	371	388	331
Teatterit, oopperat ja konsertit ¹⁾	123	174	131	94	71
Elokuvat ja elokuvakerhot	73	124	71	50	44
Urheilukilpailut ja ravit	80	75	80	69	115
Tanssit, diskot ja iltamat	128	101	128	129	167
Rahapelit	742	668	727	735	941
Vapaa- ajanvälineiden vuokra	253	379	224	186	293
Harrastuksiin liittyvät leirit	178	290	154	132	182
Valokuvaaja, kehitys ja kopiointi	248	238	254	246	246
Sanoma- ja aikakauslehdet	1 729	1 852	1 699	1 705	1 685
Kirjoitus- ja piirustustarvikkeet	187	192	173	174	261

¹⁾ Kausi- ja sarjaliput eivät ole mukana.

Muut tavarat ja palvelut

Muiden tavaroiden ja palvelujen ryhmässä selvästi näiden hintoja (36 %) rajummin ovat nousseet esimerkiksi kampaamomenot sekä puhtauden- ja kauneudenhoidon välineet. Ne olivat viime vuonna kaksi kolmannesta suuremmat kuin vuonna 1985. Suunnilleen saman verran enemmän on käytetty ohjattuun perhepäivähoitoon, kun taas muun yksityisen perhepäivähoidon menot ovat vähentyneet nimellisestikin (luultavasti kotihoitotuen myötä). Vauvanhoitotarvike- ja -valmistemenot ovat peräti kaksinkertaistuneet viidessä vuodessa.

Tupakkaa kotitaloudet ostivat noin 1 460 markalla vuonna 1990. Kuukaudessa sitä poltettiin siten keskimäärin 120 markan edestä. Se merkitsee henkeä kohti yli 610 markkaa vuodessa ja 50 markkaa kuukaudessa. Tupakan kulutusmenot ovat kasvaneet noin puolella vuodesta 1985. Reaalikasvua menoissa ei kuitenkaan ole, sillä tupakatuotteiden hinnat kohosivat samaan aikaan 47 prosenttia. (Ks. taulukot 13 ja 14.)

Taulukko 13. Muut kulutusmenot kotitaloutta kohti kotitalouden koon mukaan vuonna 1990, mk

	Kaikki kotitaloudet	1 henkilö	2 henkeä	3 henkeä	4 henkeä	5 henkeä	6+ henkeä
Parturi ja kampaamo	692	398	641	852	1 112	990	1 042
Puhtauden- ja kauneudenhoidonvälineet ja tarvikkeet	144	63	119	188	260	295	220
Puhtauden- ja kauneudenhoidonvalmisteet	956	522	879	1 186	1 551	1 502	1 456
Vauvanhoitotarvikkeet ja -valmisteet	157	0	21	370	380	463	727
Lastenhoitopalvelut ¹⁾	677	0	72	1 288	2 356	1 705	842
Tupakka	1 455	900	1 487	1 962	1 967	1 517	1 800
Erittelemätön kulutus	449	130	567	627	582	635	817

¹⁾ Sisältää päiväkodit, ohjatun ja muun yksityisen perhepäivähoidon, päiväkerhot, leikkikentät yms. sekä muun hoitojärjestelyn.

Taulukko 14. Muut kulutusmenot kotitaloutta kohti suuralueittain vuonna 1990, mk

	Koko maa	Pääkaupunki seutu	Muu Etelä-Suomi	Väli-Suomi	Pohjois-Suomi
Parturi ja kampaamo	692	810	689	597	714
Puhtauden- ja kauneudenhoidonvälineet ja tarvikkeet	144	146	147	138	139
Puhtauden- ja kauneudenhoidonvalmisteet	956	1 166	952	791	985
Vauvanhoitotarvikkeet ja -valmisteet	157	152	165	131	194
Lastenhoitopalvelut ¹⁾	677	880	656	521	755
Tupakka	1 455	1 567	1 448	1 298	1 644
Erittelemätön kulutus	449	828	330	350	478

¹⁾ Sisältää päiväkodit, ohjatun ja muun yksityisen perhepäivähoidon, päiväkerhot, leikkikentät yms. sekä muun hoitojärjestelyn.

2. Alueelliset yms. erot kulutuksessa

Elintarvikkeita lukuunottamatta kulutusmenot olivat vuonna 1990 pääkaupunkiseudulla suuremmat kuin muualla: Ennakkotietojen perusteella juomiin meni lähes kolmanneksen enemmän, ravintoloissa ja kahviloissa yli kolmanneksen, liikenteeseen ja virkistykseen lähes kuudenneksen ja vaatteisiin ja jalkineisiin sekä muihin tavaroihin ja palveluihin viidenneksen enemmän rahaa kotitaloutta kohti kuin koko Suomessa keskimäärin. Henkeä kohti erot ovat vieläkin suuremmat, sillä kotitalouksien keskikoko on pääkaupunkiseudulla pieni muuhun Suomeen verrattuna.

Joidenkin elintarvikkeiden kulutusmäärissä on huomattavia alueellisia ja kuntamuotoon liittyviä elintavoista johtuvia eroja. Esimerkiksi maidon ja voion kulutus on selvästi pienimmillään Etelä-Suomen kaupungeissa. Edellistä käytetään eniten Pohjois-Suomen, jälkimmäistä Väli-Suomen muissa kunnissa. Ruoan valmistus selittää osan eroista. Myös makkaran, munien, perunan, sokerin ja kahvin kulutuksessa on nähtävissä sama ilmiö: esimerkiksi sokeria kulutettiin viime vuonna kaupungeissa 11,1 kg henkeä kohti, maaseutukunnissa peräti 15,5 kiloa.

3. Kestokulutushyödykkeiden omistus

Elinkustannustutkimuksessa selvitetään myös kotitalouksissa olevien kestokulutustavaroiden yleisyyttä. Taulukossa 15 on vertailutietoja aikaisempiin kotitaloustiedusteluihin joidenkin hyödykkeiden osalta.

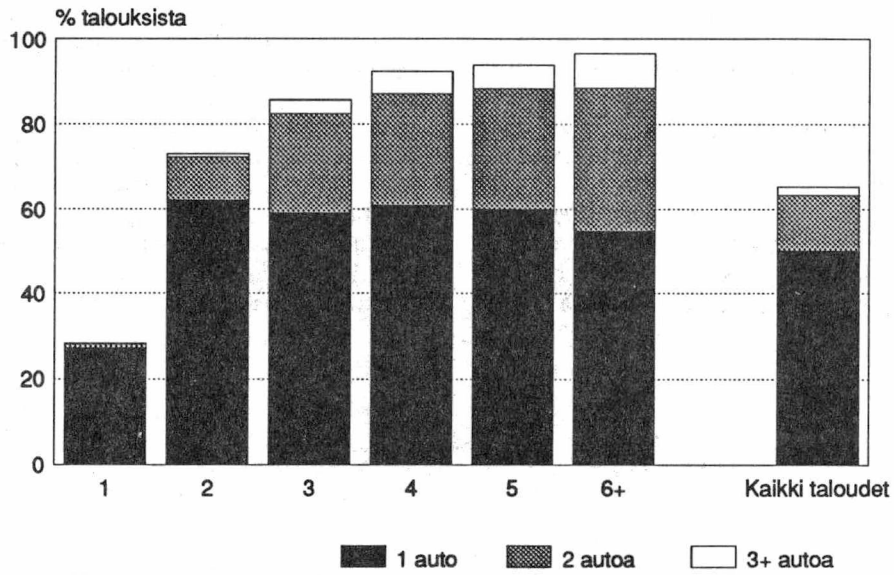
Kuvioissa 2, 3 ja 4 havainnollistetaan, kuinka kotitietokoneiden, mikroaaltouunien ja autojen omistus vaihtelee kotitalouden koon mukaan.

Taulukko 15. Kestokulutushyödykkeiden yleisyys kotitalouksissa vuosina 1971–1990% kaikista kotitalouksista

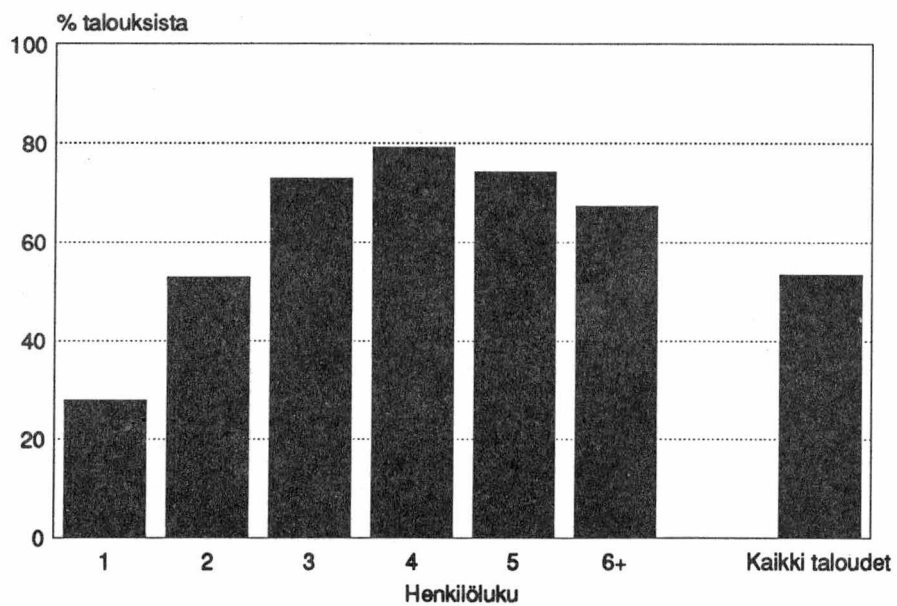
	1971	1976	1981	1985	1990
Väri-tv	1	23	50	74	90
Mustavalko-tv	73	74	51	35	25
Videonauhuri	..	..	..	15	47
CD-soitin	..	..	..	..	12
Tietokone	..	..	..	6	17
Jääkaappi	64	93	94	96	96
Pakastin	7	39	56	70	78
Mikroaaltouuni	..	..	..	..	53
Leipäkone	..	..	..	..	4
Sähköompelukone	31	45	52	56	58
Pesukone	55	72	73	67 ¹⁾	81 ¹⁾
Astianpesukone	1	5	10	17	34
Pölynimuri	61	85	89	93	96
Vesisänky	..	..	..	..	9
Puhelin	39	72	79	87	94
Kannettava tai autopuhelin	..	..	..	..	7
Vaihdepyörä 1 kpl	..	..	..	26	26
Vaihdepyörä 2+ kpl	..	..	..	24	32
Oma auto 1 kpl	} 43	} 51	49	50	50
Oma auto 2+ kpl			6	10	15
Asuntovaunu	..	1	2	2	3
Moottori- tai purjevene	..	14	12	14	15

¹⁾ Vain automaattipesukoneet

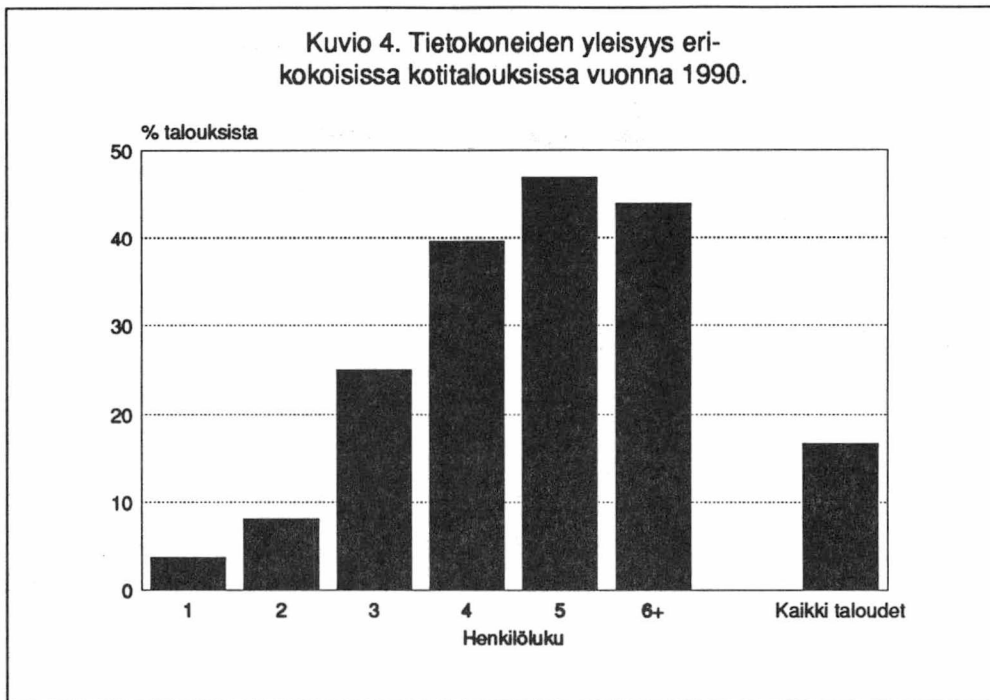
Kuvio 2. Omien autojen yleisyys eri-kokoisissa kotitalouksissa vuonna 1990.

Kuvio 3. Mikroaaltouunien yleisyys eri-kokoisissa kotitalouksissa vuonna 1990.

Kuvio 4. Tietokoneiden yleisyys eri-kokoisissa kotitalouksissa vuonna 1990.

4. Tutkimusvaiheet

Elinkustannustutkimus on otokseen perustuva tutkimus, jolla Tilastokeskus kerää tietoa yksityisten kotitalouksien kulutusmenoista ja tuloista vuonna 1990. Tutkimuksen otos on noin 12 000 kotitaloutta.

Perustiedot kerättiin tilinpidoilla ja haastatteluilla. Elintarvikkeiden sekä lyhytkestoisten ja puolikestävien tavaroiden ja palvelusten kulutustiedot saatiin siten, että kotitaloudet kirjasiivat menonsa kahden viikon ajan. Vuoden pituinen tutkimusaika oli jaettu 26 kaksiviikkoiseen tilinpitojaksoon, joissa kussakin oli mukana keskimäärin 375 kotitaloutta.

Tilinpitojen yhteyteen kuului haastatteluosa (alkuhaastattelu), jolla kysyttiin tietoja mm. lehti-ilauksista, vakuutusmaksuista, yhteiskunnallisten palvelujen käytöstä ja kestokulutushyödykkeiden omistuksesta.

Keväällä 1991 tehtiin ns. vuosihaastattelut, joihin sisältyi kysymyksiä mm. kestokulutushyödykkeiden hankinnasta, asumisolosta ja -menoista, lainoista sekä tuloista.

Nyt julkaistavat ennakkotiedot perustuvat 8 640 kotitalouden tilinpito- ja alkuhaastattelutietoihin. Luvut on korotettu vuositasolle. Aineiston kotitalouksien keskikoko on 2,37 henkeä. (Luku pienenee jatkossa noin 2,3:een aineiston käsittelyn edetessä.) Vuonna 1985 keskikoko oli 2,36 henkeä.

Seuraava ennakkojulkaisu ilmestyy vuoden 1992 alkupuolella. Lopulliset tutkimustulokset valmistuvat kesällä 1992. Seuraavasta näkyy, mitkä kulutusmenot on saatavissa tällä hetkellä (ennakkotietoina) ja mitkä valmistuvat myöhemmin:

1. Elintarvikkeet, juomat ja ateriat	Ennakkotiedot Myöh. työpaikkaruokailu ja muut maksulliset ateriat
2. Vaatteet ja jalkineet	Ennakkotiedot
3. Asunto, vapaa-ajanasunto, lämpö, valo ja voima	Myöhemmin
4. Kotitalouskalusto, -tarvikkeet ja -palvelut	Ennakkotiedot Myöh. huonekalut, taidesineet, kotitalouskoneet ja -laitteet, irtaimistovakuutukset
5. Sairausten- ja terveydenhoito	Ennakkotiedot Myöh. osa lääkinällisistä laitteista ja välineistä sekä tutkimus- ja hoitomaksuista
6. Liikenne, tietoliikenne ja matkailu	Ennakkotiedot Myöh. kulkuneuvojen hankinta, moottoriajoneuvovakuutukset, osa kulkuvälineiden aiheuttamista menoista, kotimaanmatkoista, puhelimesta ja kuljetuspalveluista
7. Virkistys, kulttuuri ja vapaa-aika	Ennakkotiedot Suuri osa myöhemmin
8. Muut tavarat ja palvelut	Ennakkotiedot Suuri osa myöhemmin
9. Lahjat ja avustukset toisille kotitalouksille	Myöhemmin

PL-PB 504
00101 Helsinki-Helsingfors

Virkalähetys
Tjänsteförsändelse

Elinkustannustutkimus 1990

Ennakkotietoja suomalaisten kulutuksesta II

SVT Suomen Virallinen Tilasto
Finlands Officiella Statistik
Official Statistics of Finland

Central Statistical
Office of Finland

Income and consumption
1991:7

Tiedustelut - Förfrågningar

Marjatta Laiho
Anton Antonius
Pertti Kangassalo
(90) 17 341

Julkaisujen myynti:

Försäljning:

Hinta — Pris

Tilastokeskus
PL 504
00101 Helsinki
Puh. (90) 173 41

Statistikcentralen
PB 504
00101 Helsingfors
Tel. (90) 173 41

50 mk

ISSN 0784-8420
= Tulot ja kulutus
ISBN